

Pályázati felhívás!

A Kisteleki Ede emlékezetre alapított pályadíjat ötödször 1990. november 26-án, a névadó születésnapján osztjuk ki. Felhívjuk a Szeged múltjával, jelenével, jövőjével foglalkozó kutatókat, hogy pályamunkáikat 1990. május 31-ig ajánlva küldjék meg.

A feltételek a következők: 1. Csak kiadatlan, a pályázat céljára, első példányban készült, legalább 4, legfeljebb 10 ív (egy ív 22 gépelt lap, 26 sorral, soronként 60 betűhellyel) terjedelmű, Szegeddel kapcsolatos műnyújtható be. 2. A pályamű tárgyát nem szabjuk meg. A tárgyválasztást (új tárgykörök feldolgozását, új források feltárását, új szempontok érvényesítését) értékeljük. 3. A bizottság egy díjat (15 000 Ft.), két —

egyenként 8000 Ft-os — és két — egyenként 5000 Ft-os — jutalmat ad ki. 4. A díjnyertes és jutalmazott pályaművek a Somogyi-könyvtár állományába kerülnek. 5. A pályázat jelíges; a szerző nevét a dolgozat nem tartalmazhatja. Nevét és címét zárt borítékban mellékelje. Nem vehet részt a pályázaton, aki pályaművének tárgykörében korábban már közleményt jelentetett meg. 6. A bizottság döntését titkos szavazással hozza. 7. A díjazottakat levélben értesítjük, a közvéleményt pedig a díjkiosztásról a Délmagyarország és a Csongrád Megyei Hírlap hasábjain tájékoztatjuk.

A Kisteleki-alapítvány bírálóbizottsága Szeged, Somogyi-könyvtár pf. 441., 6701

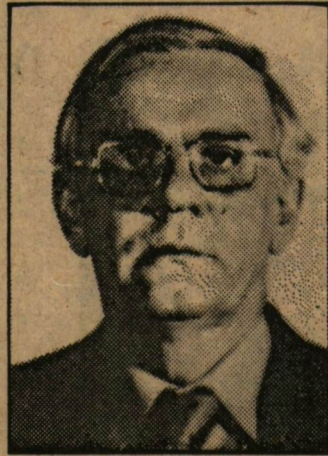
dr. Koczkás Imre

1928—1987

Bár mindig fiatalos volt, mégis Imre bácsinak, Imre bátyámnak szólítottuk valamennyien: tanítványai, kollégái. Ha valami „nagyon komolyat” akartunk mondani, akkor Koczkás tanár úrnak

„1971-ben megpályáztam a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Pszichológiai Tanszékén meghirdetett tanárségi állást” — írja önéletrajzában, majd így folytatja: „Kinevezésem után nagy örömmel és izgalommal kezdtem el a munkám. A hallgatókkal gyorsan sikerült megteremteni a kontaktust. Természetes, hogy félév elteltével, mikor távozási szándékomat bejelenttem mindenkit meglepett. A fő motíváló ok az volt, — elvállaljam a Pályaválasztási Intézet igazgatói állását — hogy a pályára nevelésnek — számtalan kidolgozatlan területe várt kiérlelésre, kutatásra.

Elhatározásomkor voltak, akik megjósolták, hogy rövidesen hiányozni fog a tani-

tás, hiányozni fog a nevelés semmivel sem pótolható öröme... a jósoknak lett igazuk... Ezért szeretnék visszajönni a főiskolára...”

1975-től újból itt tanított. Szinte atyai szeretettel vette körül tanítványait, sokat törődött, beszélgetett velük órán kívül is. Imre bácsi tanítóján tartani csoportfoglalkozást kitüntetés számba ment.

Alig akarjuk elhinni, hogy mostani távozása végleges.

FARKAS KATALIN

Kitüntetések a munka ünnepén

A Szegedi Orvostudományi Egyetem dolgozói közül május elseje alkalmából Kiváló Munkáért kitüntetést kapott Csaba János műszaki ügyintéző (Gyógyszertani Intézet), Katona Károly üzemmérnök és Kotogán Ferenc villanyszerelő (Gazdasági Igazgatóság). Miniszteri Dicséret-elismerésben részesült Fodor Adámné segédlektor (Körélettani Intézet), Monostori Jánosné bérügyi előadó, Róza Ferenc vezető cukrász és Szanka Imréné varrónő (Gazdasági Igazgatóság). A Tűzbiztonsági Erem Aranyfokozata kitüntetést kapta Nyári Tibor főelőadó (Rektori Hivatal).

Irodalmi díj

A fiatalok irodalmi törekvéseit támogatandó Clevelandban három esztendeje József Attila díjat alapítottak. Elsőként Lezsák Sándor, tavaly Zalán Tibor, Baka István és Nagy Gáspár részesült az elismerésben. Az irodalmi alapítvány kuratóriuma az idén Varga Imréné, Körössi P. Józsefnek, valamint a JATE BTK diákja, a Harmadkor három szerkesztőjének — Balog Józsefnek, Csuhai Istvának és Takács Józsefnek — ítélte a Clevelandj magyarok József Attila díját.

Utószó

Örömmel és érdeklődéssel kezdtem olvasni a főiskolai Fordított napról szóló színes tudósítást Máros Tamás tollából a Szegedi Egyetem április 24-i lapszámában. Az írást végigolvasva azonban az örömmel bosszúsággá változott, ami magánügy is lehetne, ha az írás információhiányból fakadó hibái, illetve részgazságoi nem bántanák alaptalanul a főiskola KISZ-bizottságát és azt a jórészt hallgatókból alakult munkacsapatot, mely a KISZ-bizottság tagjaiból és a főiskola dolgozóiból alakult erre az alkalomra: a fordított nap előkészítésére, szervezésére, lebonyolítására. Így azonban néhány adalékkal szeretnék szolgálni a tudósításhoz, ami talán teljesebbé teszi a cikkíró által festett képet.

Miután évek óta nem sikerült fordított napot rendezni intézményünkben, talán érthető lett volna a KISZ-bizottság ezzel kapcsolatos szkepticizmusa, amit Máros Tamás említ. Mégsem erről tett tanúbizonyosságot, amikor kezdeményezte a régebben hagyományos esemény felelevenítését először a főiskola vezetésénél, majd az engedély birtokában a hallgatóknál. A főiskolai Fordított napot tehát a főiskola KISZ-bizottsága rendezte a már említett hallgatói munkacsapat és a Közművelődési Titkárság — benne a TAK — közreműködésével. Mert az ügye köztudott, hogy — a mi intézményünkben legalábbis — semmi se „rendeződik” csak úgy, magától. A szükséges nem kevés — pénzt is e három szerv biztosította, amit örömmel tett, hisz az egész dolog koncepciója az volt, hogy a hallgatók ötletei valósuljanak meg. Így történt, hogy Pingvinék kitalálták a reggelit, a videoklipet, — adtunk hozzá pénzt. Igaz ez a választásokkal is összefüggött, de a többi párt is tehetett volna hasonló, ez nem rajtunk múlt. Mindenesetre tény, hogy nemcsak Lacásék, hanem Zsiráfék sem kaptak a választásokhoz pénzt — mert nem kértek.

Csak felsorolás formájában, de megemlítem, hogy a tudósításban említettek közül a KISZ-bizottság és segítői újságot jelentettek meg a Fordított nap beharangozásaképp, a két nap alatt non-stop teaházat működtettek (nagy sikerrel, hisz a nyugtság közepette jó volt az alkohol- és dohányzásmentes teremben egy tea mellett megpihenni), a kortesbulit rendezték (disco, cigányzene, stb.), a Riverside együttes koncertjét szervezték, és természetesen ezek anyagi fedezetéről is gondoskodtak, beleértve a vetélkedő ezer forintos fődíját. Mindezt a hallgatók óhajára. Ominózus záróbulit is terveztek, amiről valóban el lehet mondani, hogy a nagy befejezés elmaradt, de ez nem a rendezőség, hanem egy-két — társai által is elítélt — hallgató hibája volt.

Végül a diákfőigazgató programjához egy megjegyzés: a KISZ-bizottság szívesen képviseltette volna magát ezeken (mint ahogy este ezt meg is tette), ha nem ütköztek volna a már előre beharangozott programokkal. Vonatkozik ez különösen a vetélkedő és a Szegedi Egyetem ankét párhuzamosságára, amin valóban fontos lett volna részt vennie, s az is meggyőződésem, hogy más időpontban nemcsak 20 „valóban kíváncsi” hallgató jelent volna meg a beszélgetésen, hanem mások is (többek között e sorok írója).

Lehetséges, hogy az említettek érdektelennek tűnnek az érdekes tudósítás mellett, de úgy gondolom, hogy most, mikor a KISZ-szervezetek amúgy is sok gondal küzdenek, nem helyes a jó kezdeményezéseket is elvitatni tőlük.

MOLNÁR GIZELLA
közműv. titkár

Elsüllyedt világ

— Munkás napjaink Svájcban —

Az első ásatási napon, már 7 óra után, verőfényesen sétáltunk a tóparton a lelőhelyig. Egy strand épületében volt az öltöző, tusoló, raktár, és az egyik iroda. Sztrádat építettek a part mentén, de ezen a területen van a cölöpfalu, így az építkezés költségének egy töredékéből végzik a régészeti munkát. Két év a határidő erre, és másik két év alatt meg kell jelentetni a publikációt. Ez jó pár, több száz oldalas könyvet jelent.

Az egészet alig négy év alatt!

Tíz-tizenöt méter széles, és négy-öt méter magas töltéssel leválasztották a tóból a kutatóterületet, majd 15 millió köbméter vizet szivattyúztak ki, amíg hozzáférhetővé vált a terep. Közben hideg-meleg vizet, áramot, telefonvonalat vezettek be a konténerirodába, feldolgozó épületekbe. Fűtött fóliaházakban raktározzák az előkevert anyagot.

Az ásatáshoz egy műszaki gárda is tartozik, az ő feladatuk kiszorgálni a műszaki feltárást és az ő búvárok a tóban maradt részek felkutatására. A légifelvételről és a szelcsendes, napsütéses időben készült fényképekről már előzőleg feltérképezett cölöpsorok alapján mérték ki a szerelvényeket 4500 négyzetméter alapterületen.

A 4×10 méteres szerelvények kijelölése után rétegenként kutatják át a talajt. Először is az iszapot távolítják el. Ez jóval későbbi a település, — de mivel szerves anyagot bomlasztó, romboló baktériumoktól mentes — tartósította a fa, bőr, csont hancsanyagokat 5—6 ezer éven át. Ezután jön az a réteg, ami az ősemberrel egyidős, ennek a köves résznek kellett a legtöbb leletet — vízbe hullott eszközöket, törött szerszámokat, edényeket, kosarakat, hálódarabokat — tartalmazni. Ebbe verték bele a 30—40 cm átmérőjű gerendákat, amik tartották az egész települést. Minden földet szitákon keresztülmossanak, a legkisebb lyukán a halpikkely is fennakad. Ezután osztályozzák anyaguk szerint: kő, csont, kerámia, hal. A mosás után a leltározó sátorban minden egyes lelet számot kap, amit rögtön rá is

kell írni; hol találták, melyik szelvény melyik részében, milyen mélyen, és mikor. Ezt kódolják a számítógépre, és úgy dolgozzák fel.

Érdekes volt az amerikaiak által felfedezett és majd tökélyre vitt kormeghatározó módszer, a dendrokronológiai vizsgálatokat végignézni. A fa évgűrűi ugyanis évenként mások és mások. Tízezer év alatt sincs két teljesen egyforma. Több ezer különböző korú fából össze lehet állítani egy olyan képzőanyagot, amely a közeli 8 ezer évet átölelő évgűrű-táblázatra, grafikonra, és addig csúsztatgatják, amíg nem fedik egymást pontosan. Természetesen az évgűrűket lézer letapogatóval mérik és számlálják, majd a központi számítógép kiadja, hogy a fa hány éves volt, és melyik évben — az általam látottat i. e. 2763-ban vágták ki. Ez azért is fontos, mert ebből megtudtuk, hogy a cölöpfalu egy részét 2763 ószén, vagy az utána következő évben kezdték el építeni, esetleg bővíteni. Hát erre is nagyon jó a dendrokronológia.

Természetesen virágot is gyűjtöttek a pollenanalízishez, meg növényi magvakat. A szerves anyagokat rögtön laboratóriumba viszik, ahol különböző folyadékokban hőnapokig áll, míg visszanyeri eredeti rugalmasságát, szilárdságát, kutatásra alkalmazhatóvá válik. Három éve adták át ezt a laboratóriumot, ahol mélyhűtő, röntgen, légmentes restaurátorműhelyszekrények, tüvékonyságú fogorvosi fűrészek, sűrített levegő, rengeteg vegyszer, számszám, légkondicionálás biztosítja a zavartalan munkát és e téren Európában az első helyet. Hancsból font kosarak, fakerék, fésű, kanál, sarló, kapa, aggancsár, kapa, véső, egytől egyig a tavakból előkerült leletek, és az eredeti állapotra visszaállítva mind mérőföldkövei a technika fejlődésének.

A kézimunka, tehát az elsődleges itthon megszületett fizikai munka nincs, vagy igen kevés. Asó, lapát nélkül, spaknival, homokozólappal, porszívóval, ecsettel dolgozunk; mivel a talajvíz állandóan tört föl, speciális porszívókkal szívtuk a szelvényekből ki, a leleteket pedig a sártól szivacsosra mostuk. A földdel teli vödöröket kis targoncával vittük a mosóba, a talicskákat egy Renault-hoz kapcsolt utánfutóval. Átlagban 25-en 35-en dolgoztunk, de mikor kellett, voltak százan is. Igaz 5 millió svájci frank állt rendelkezésre.

Az ottani átlag egyetemista — nekik novemberben kezdődött az egyetem — 2500 frankot keresett havonta. Bár nem szabad ezt beszorozni 28 forintra, mert rémes számokat kapnánk, de egy pár összehasonlítást adhat. Ebből a fizetésből egy évre tud bérelni egy olcsó lakást. Negyven pár cipőt vagy 25 pár cizmát vásárolhat rajta, egy hi-fi tornyot, esetleg egyéves használt 500 köbcentiméteres Hondát. Egy liter tej, egy liter üdítő, egy darab avocado körte, egy kg kenyér, egy liter benzin, a leghosszabb troliliját — nem szennyezi a levegőt, ezért többnyire ez a tömegközlekedési jármű — kerül 1 frankba. Egy éttermi ebéd 8—15 frank. Egyszóval jól élnek. Pedig Svájc Nyugat-Európa legdrágább országa. És a legdemokratikusabb. Hisz a demokratizmus évszázados városi önkormányzatokon nyugszik, és az érezhető hatalmi centralizálás ellenére ezt máig csorbítatlanul sikerült megőrizni.

Meglehetősen passzív Svájc külpolitikája. Megkérdeztem egy ottani értelmiségit, hogy foglalkozik-e politikával. Természetesen igen, volt a válasz. Egyaránt nem szeretik a Szovjetuniót és az USA-t. Arra, hogy milyen kérdések foglalkoztatják őt és szerinte a közvéleményt, igen röviden, habozás nélkül mondta; az, hogy ki lesz a polgármester. A tömegtájékoztatás próbál „objektív” lenni. Október 23-án kerekasztal-beszélgetésen eleveni-

tették fel történésekkel, olyan újságírókkal, akik 1956-ban Budapesten tartózkodtak, és svájci magyarokkal — abból a 14 ezerből, akik jelenleg is ott élnek — az '56-ban történeteket, majd azt, hogyan tudtak beilleszkedni új hazájukban. Vállalkozók, professzorok, kereskedők, háziasszonyok szólaltak meg, többségük máig tart fenn kapcsolatot magyarországi rokonaival, ismerőseivel és rendszeresen járnak „haza”.

A Times riportját is egészében közlötték egy ottani újságban, ami Kádár Jánossal készült. Mi is találkoztunk az ottani magyarokkal, akik összegárnak, magyar klubjuk van, informálják egymást az itteni eseményekről, de a legfontosabb, hogy a kártyázás, sakkozás mellett anyanyelvükön beszélhetnek, és a gyerekeket is elviszik ide. Igen sokan egymás lakásain is, tudnak emellett még találkozni egymással; az első generációban nagy meg az összetartás. Persze ezek az ismeretségek ottlétünk végén alakultak ki, addig inkább azokkal próbáltunk kapcsolatot teremteni, akikkel együtt dolgoztunk. Nyugati német fiatalok, francia, spanyol, svájci egyetemisták, neuchatel-i múzeumi dolgozók, régészek, segédmunkások, szállodai, éttermi alkalmazottak. Ez utóbbiak mindig mosolyogtak.

Itthonról az ismerősök azzal bocsátottak útnak, hogy nem szabad sokat várni az ottani emberektől; eléggé zárkóztak, a hideg udvariasság jellemző őket, a kimértég és mániákus rend, tisztaság. Ott-tartózkodásunk alatt általában, sőt kizárólag az ellenkezőjéről győződünk meg, néhány nap után munkába menet a szolgálatba igyekvő rendőr már üdvözölt, a környékbeli emberek észrevettek minket, és viselkedésünkre fordították a tekintetüket. Mindenki elfogadta a hazából kiszáradt vacsorára a meghívást, és 6 napon belül étteremben viszonozta. Aki helyben lakott, meg a lakásába is meginvi-

(Folytatjuk!)

LÁSZLÓ